

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . 5— „
četrt leta . . . 2-50 „
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
dvakrat . . . 14 „
trikrat . . . 12 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 23. marca 1917.

Cesarjeva zahvala.

Dne 24. novembra 1916 so se poklonili zastopniki naprednih učiteljskih organizacij Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva, Deželnega Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani in Ljubljanskega učiteljskega društva, deželnemu predsedniku za Kranjsko, visokorodnemu gospodu Henriku grofu Attems, da mu podado izraze sožalja zaradi smrti Nj. Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I. in ponove izjavo udanosti in neomajne zvestobe novemu cesarju Nj. Veličanstvu Karlu I. Nato smo prejeli sledečo Najvišjo zahvalo:

C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko.
Ljubljana, dne 6. februarja 1917.

Štev. 226/pr.

Cenjena

Zaveza avstr. jugoslovanskega učiteljstva
v
Ljubljani.

Po Najvišjem naročilu se izreka za izkazani izraz sožalja prilikom smrti Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I., odnosno za podano izjavo udanosti Njegovemu Veličanstvu cesarju Karlu I. pri nastopu vlade najsrčnejšo Najvišjo zahvalo.

C. kr. deželni predsednik:

Attems s. r.

Vabilo

XIII. redni občni zbor

„Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani,
registrirane zadruga z omejeno zavezo,

dne 25. marca 1917

ob 11. uri popoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združenem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1916.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o kritju izgube.
5. Volitev v upravni svet.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se sklicuje pol ure pozneje drugi občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki bo v smislu § 31 združinskih pravil sklepčen pri vsakem številu združnikov.

Učitelj — kulturni delavec.

Ena prvih in pglavilnih nalog pravega in vestnega ljudskega učitelja je, da vpliva na vzgojo in nadaljno izobrazbo šoli odrasle mladine, jo vodi še nadalje, jo blaži in ji utrjuje značaj. Rod za rodom naj prevzame dediščino od prejšnjega in naj nadaljuje to, zida nadalje in izpopolnjuje ljudsko izobrazbo in omiko in tako širi prosveto. Nikdar naj ne bode pokoja ali celo nazadovanja na tem poprišču. Čim boljši in čvrstejši je posameznik, tem popolnejša je celota. Mnogo je pa odvisno

od dobre šole, posebno pa od zavednega učiteljskega stanu. Država, ki ne stori svoje dolžnosti glede šole in jo zanemarija, škoduje ljudstvu in s tem tudi sebi.

V naši državi še nimamo obligatoričnih nadaljevalnih šol za šoli odraslo mladino. Čas od 14. do 18. leta je pa prav posebno važen za razvoj človeškega življenja in ta vrzel se najlažje izpolni z nadaljevalno šolo. Naša slovenska mladina se je bila začela pred vojno prav marljivo gibati. Brezdelno pohajkovanje ob prostem času, brezbriznost do domačih in svetovnih dogodkov, se je polagoma umaknila želji in hrepenenju po nadaljni izobrazbi. Ustanovilo se je mnogo izobraževalnih in drugih sličnih društev, kjer se je mnogo storilo za prosep občje izobrazbe. Želimo le, da se to delo še z večjo vneto nadaljuje po vojni. Mladi učitelj naj se marljivo vdeležuje tega mnogo obetajočega gibanja med našo mladino. Kako široko in hvaležno polje ima tu! Vsak učitelj, mlad ali star, naj sodeluje ali neposredne z živahno udeležbo ali posredne z besedo, svetom, navodili ali kakorsikoli bodi.

Mladi učitelj naj skupno skrbi s starejšim učiteljem za svojo nadaljno izobrazbo. Tu ne sme biti nikakršnega razpora in cepljenja. Vsi imejmo isto nalogo in kar storimo najmlajšim tovarišem, koristi tem, kakor tudi šoli. Ako ne pridejo mladi učitelji k nam, poiščimo jih mi! Pri mladih tovariših nista zavest v izpolnjevanju dolžnosti in prevdarnost tako razviti, da bi jih delali odgovorne za njih dejanja in nehanja. Kakor bratje med seboj moramo v organizaciji in izven nje prostovoljno in z veseljem skupno delati in stremeti za istimi cilji. Nihče naj ne ostane zunaj organizacije, nihče ni zadnji, vsak naj zastavi v nje prosep svoje najboljšje moči. Naša organizacija naj bo zgled drugim organizacijam. Ako se lahko ponašamo z vzgledno organizacijo, nas bodo rade sprejemale v svojo sredo tudi druge organizacije. A če smo v svoji organizaciji vse prej kot vzor, s čim naj iz-

pričamo, da smo dobri kulturni delavci? Nič ni popolnega pod solncem, nobena organizacija ni brez pomanjkljivosti, nobena brez napak. Zato le navzgor brez prenehanja, brez pokoja! Skušajmo uresničiti svoje ideale!

Kot vestni kulturni delavci moramo delati vse v občo korist, ne samo v korist posameznim slojem in stanovom. Pravi narodni kulturni delavec ne podira in ne razdvaja, temveč zida in združuje in združeno zastopa in podpira. S frazami, zabavljanjem, poniževanjem in s sovraštvom do svojih nasprotnikov ne dosežemo nikakršnih uspehov. Prava ljudska vzgoja in uspešno kulturno delo stoji izven političkega strankarstva, ki je več ali manj egoistično, ki ima le razdirajočo in razdvajočo tendenco. Sleherni, tudi zadnji ud človeške družbe se mora pridobiti za splošnost; in če imamo srce za uboge in najubožnejše ljudi, če se potegujemo za zboljšanje njih gnotnega položaja in če delujemo za njih izobrazbo, delamo v ljudsko korist in v besede pravem pomenu. Nesebično delo za vse, posebno ako je to v korist in v oblaženje tlačenim in zapostavljenim, to je delo in stremenje za človečanstvo, delo brez ozira na hvaležnost in plačilo.

Pomagajmo organizirati ljudstvo gospodarsko in političko. Prosveta je najboljšje orožje proti skritim in odkritim sovražnikom ljudstva. Z besedo in dejanjem, z govorom in pismom moramo vselej in povsod delovati za svobodo in blaginjo ljudstva in brez strahu in javno kazati na nevarnost in škodo, ki preti ljudstvu in na one, odkoder prihaja. Če tudi je tako delovanje v prvi vrsti v korist ljudstvu, torej tudi nam, ki smo deli celote, je vendar zgodovinska resnica, da ve dobro vzgojeno in temeljito izobraženo ljudstvo najprej in najbolje ceniti dobro urejeno šolstvo. V teh hudih in žalostnih časih vendar ne smemo pozabiti, da imamo poleg ožjih ciljev še širše in višje naloge.

D.

LISTEK

Stirje veliki dobrodelni koncerti
Glasbene Matice v Ljubljani.

Po sijajnem koncertu slavnega češkega komornega kvarteta in odličnem koncertu komornega virtuozu — goslača Frana Ondříčka je Glasbena Matica želela prirediti tri dobrodelne koncerte v dobrodelne namene in izvajati svetovnoznan, klasični Mozartov Requiem ter novo, na Simon Gregorčičevo besedilo komponirano Sattnerjevo kantato »Soči«. Za oboje so se že dolgo časa vršile priprave in ko je občinstvo izza kulis izvedelo za Matično namero je zanimanje zavladalo povsod. V sled sedanjih težkih razmer je Glasbena Matica naletela pri svojem stremiljenju na toliko težkoč, da je v resnici čudno, če so se koncerti sploh mogli vršiti. Največ sitnosti je bilo radi godbe, ki jo naši zavezniški Madžari niso hoteli posoditi. To je bilo potov in korakov! Slednjič je bilo treba koncerte preložiti in bali smo se, da jih sploh ne bo. Požrtvovalnost in vztrajnost, pri kateri je Glasbena Matica osta-

la in zlasti trud ter skrbi, ki jih je imel zaslužni g. koncertni vodja Matej Hubad, da je koncerte omogočil, je treba odkritosrčno pohvaliti! Čudno je, da se ima Glasbena Matica boriti s takimi zaprekami, ko hoče proslaviti spomin pokojnega cesarja in s svojimi koncerti podpirati soški sklad ter pomagati ubogim goriškim beguncem. Kdo je neki bolj podpore potreben kot ti? Občinstvo je njen namen razumelo: utile cum dulci in je pokupilo vstopnice za vse tri koncerte v par dneh, tako, da se je Matica morala odločiti navreči še četrti koncert. Pa se pomenimo o koncertih samih.

Dne 6. februarja je po ljubljanskih egiptovsko temnih ulicah vse vrelo v Frančiškansko cerkev k Mozartovemu »Requiemu«. O tej klasični črni maši pravijo, da jo je Mozart komponiral po tajnem naročilu nekega grofa v času, ko je zlagal opero »Čarobna piščal«. Mozart je delo sicer prevzel, toda nehoti se mu je vedno vsiljevala misel, da komponira to črno mašo — sebi. In res mu je izčrpala zadnjo moč, da se je mogel udeležiti skušenj zanjo le še v naslonjaču. Kmalu potem je moral v posteljo, ki je ni zapustil več. Ustvaril je pa s svojim Requiemom eno najlepših svetovnih cerkvenih del. Glasbena Matica ga je že parkrat izvajala, vendar mislim, da je topot prišel do največje veljave, ker so ga peli v cerkvis spremljevanjem velikega or-

kestra in orgel. V celoti se je sicer poznalo premalo skupnih skušenj — menda so imeli radi zakasnitve prihoda orkestra samo eno — drugače pa je prednašanje potrdilo sloves Matičnega zbora in dobro kvalificirano godbo zagrebških domobrancev. Kot solisti so sodelovali g. prof. Lovšetova (sopran), gdč. Jelica Sadrževa (alt), g. L. Kovač (tenor) in g. J. Križaj (bas), vsi stirje pohvalno, čeprav so razven Križaja vsi glasovi prešibki za tako velik prostor kot je Frančiškanska cerkev in je marsikatero krasno mesto v solistovih partijah utonilo v morju orkestra in orgel. Pri teh je sedel g. Stanko Premrl, stolni regens chori, ki se je izkazal odličnega mojstra na svojem instrumentu. Medigre in predigre med posameznimi odstavki bi bile brez škode lahko izostale. Splošno je »Requiem zapustil jako dober vtis, točno absolvirani, težki fugirani stavki so učinkovali moogočno. G. Križaj zasluži za občuteno prednašanje »Tuba mirum« poseбно pohvalo. Ves glasbeni aparat je z njemu lastno vneto in preciznostjo vodil gosp. koncertni vodja Matej Hubad. — Občinstvo je z vidnim zadovoljstvom poslušalo prekrasno svetovnoslavno glasbeno delo, med navzočimi je bilo mnogo odličnih oseb iz vojaških in civilnih krogov. Začetek — bi rekel — Matičnega glasbenega tedna je bil posrečen in zapuščali smo cerkev z upravičenim upanjem, da

nam tudi prihodnji koncerti prinesejo dovolj glasbenega užitka.

Ves ostali vzpored koncertov dne 14., 15. in 16. februarja ni zbuja toliko zanimanja kot novejšje p. Hugolina Sattnerjevo delo »Soči«. Kdor je bil pričča izvajanju prejšnjih njegovih skladb od Jeitejeve prisege do Oljke je pričakoval, da bo »Soči« kot produkt sedanjega dobe, ko so se prorokovanja Simona Gregorčiča žal prehitro izpolnila, veliko, mogočno delo, ki bo pokazalo p. Hugolina Sattnerja na novi poti, stremeči čedalje kvišku. Zdi se mi, da se je pri teh mislih marsikdo malo zmotil. Nočem trditi, da »Soči« ni dobra stvar, da ni nič novega in v novejšem duhu pisanega. Sattner je v vokalni glasbi mojster, o tem ni nobenega dvoma. Res, da zbori kantate »Soči« z malimi izjemami ne učinkujejo tako kot zbori recimo oratorija »Assumptio« ali kantate »Oljki«, imajo pa lepo vlogo, niso bogvekaj pripravi za petje, kar so menda pevci sami lahko izprevideli. Orkestralni part kaže očividno napredek. Simfoniško mišljeni uvod, ki nam prinese glavne misli skladbe je zasnovan po vzoru simfoniške pesmi »Vltava« češkega skladatelja B. Smetane. Soča izvira v skalovju in žubori veselo dalje. Tisti čelo solo mi ne gre zlepa iz spomina. Obigravajo ga krasno godala in flavte. Potem Sattner spretno razpreda motive in uvod bi se poslušal imenitno kot

Vojna.

PREMEMBA V NAČELSTVU GENERALNEGA ŠTABA.

Dosedanjega načelnika generalnega štaba feldmaršala pl. Conrada je odpustil cesar Karel iz te službe in mu odločil drugo važno mesto. Ob tej priliki mu je podelil veliki križ vojaškega reda Marije Terezije. Obenem je imenoval cesar generala pehote pl. Arza za načelnika generalnega štaba.

NJEGOVAN IMENOVAN ZA ADMIRALA.

Cesar je imenoval poveljnika naše vojne mornarice, viceadmirala Maksa Njegovana za admirala.

BOROVIČ.

Borojevič — soški junak, časti te, občuduje vsak, še vedno zmagati si znal — železni general!

Naval si ruski zajezil, karpatski svet je rešen bil, rešitelj doma si postal — železni general!

Dukla-prelaz si branil ti, spomin si trajni vstvaril si, te dom na veke bo čislal — železni general!

Ko Rim naš dom je poželel, pošteno si ga v roke vzel, jeklen mu oreh grizti dal — železni general!

Že mislil je nezvesti Lah, da Kras si bo zavzel na mah, ti pa dom braniti si znal — železni general!

Še zdaj ob Soči tam tiči, ker se kot vruga te boji, mu kraške stene glodati dal — železni general!

Ves svet se čudi in strmi: Lah vkljenjen v tvojo pest ječi, zato pa dom te je nazval: železni general!

Vojakom dober oče si, vsi srčno smo udani ti, vsak je še tebi hvalo dal — ljubljeni general!

Ko kraški svet zjasnil se bo, podaj vojakom boš slovo, v srcih naših boš ostal — naš ljubi general!

Dok Soča v Adrijo šumi, Triglav se dviga, v bran stoji: dom hvalo tebi bo dajal — slavljeni general!

Josip Čonč.

ČEŠKO VSEUČILIŠČE IN ENTENTINA NOTA.

Češko vseučilišče v Pragi bo tudi podalo izjavo proti ententini noti Wilsonu. Ob tej priliki bo pa tudi na podlagi zgodovinskih dokazov zavrnila izjavo dunajskega vseučilišča, da so Nemci ustanovili našo državo in da jim zato pripada vodilna vloga.

PAPEŽ PROTI PODMORSKI VOJNI.

Angleško časopisje poroča iz Rima, da papež protesta proti podmorski vojni ni naslovil neposredno na špansko vlado, marveč na španske kardinale, ki imajo uveljaviti ves svoj vpliv pri vladi. Papež bi rad videl, da bi španska vlada, ločeno od Amerike, storila v Nemčiji energične korake.

AMERIKA — AVSTRIJA.

Diplomatiške zveze med Zedinjenimi državami in Avstro-Ogrsko še niso prekinjene, a vedno bolj prihajajo v ameriškem zunanem ministrstvu do prepričanja, da se ne bo mogoče izogniti prelomu. Vse je pripravljeno, da svoje zastopnike Amerika lahko takoj odpokliče.

AMERIKA — NEMCIJA.

Vojna med Ameriko in Nemčijo še ni napovedana, vendar se Amerika z vso silo pripravlja na njo. Senat je dovolil 835 milijonov dolarjev za vojne priprave. 115 milijonov je dovoljenih za pospešitev lajdinih zgradb, 35 milijonov za pomnožitev podmorskih čolnov. Wilson se približuje korak za korakom svojemu cilju — vojni. Prvi korak sovražnosti med Zedinjenimi državami in Nemčijo je smatrat Floodov predlog, ki je bil v senatu sprejet s 403 glasovi proti 13 glasovom, ki pooblašča Wilsona, da sme oborožiti trgovske ladje v obrambo proti podmorskim čolnom centralnih držav. Prvi spopad med kako oboroženo ladjo in nemškim podmorskim čolnom, bo lahko povod za napoved vojne bodisi od nemške, bodisi od ameriške strani.

POOSTRENA PODMORSKA VOJNA.

Medtem, ko se pripravljajo Zedinjene ameriške države na vojno z Nemčijo, medtem ko se vrše pogajanja med Ameriko in Avstro-Ogrsko, da bi ne prišlo do diplomatskega preloma, pa potaplja brez prizanašanja podmorski čolni centralnih držav ladje zveznih in nevtralnih držav v veliki množini z ogromnim številom ton. Posledice podmorske vojne prav živo čutijo že vse ententne države. Korespondenčni urad poroča, da je bilo uničenih z vojnimi sredstvi centralnih držav 170 sovražnih trgovskih ladij s prostoro 336.000 registerskih ton. Od teh ladij je 91 angleških z 245.500 tonami. Razentega je bilo potopljenih 58 nevtralnih ladij s 103.500 tonami, ker so vozile sovražno konterbando. Izguba ladij znaša torej skupaj 228 ladij s 439.500 tonami. Od začetka vojne so izgubili sovražniki 4.357.500 ton ladijskega prostora, od teh je bilo za 3.314.500 ton angleškega prostora. Nadalje je bilo od centralnih držav uničenih ali zaseženih ladij s 641.000 tonami prostora. Seveda to niso zanesljivi podatki, ker celo nemški državni kancelar Bethmann-Hollweg, kjer se stekajo vsa sporočila, ni mogel še dati natančnih in zanesljivih podatkov.

Z RAZNIH BOJIŠČ.

Na bojiščih ni posebnih dogodkov; vse se pripravlja na pomladansko ofenzivo in odločitev. Kjerkoli udarijo sovražniki, povsod nas bodo našli pripravljene.

BOJ ZA BAGDAD.

V Mezopotamiji so zavzeli Angleži Kut-el Amara. Turki se umikajo proti severo-zahadu. Angleži prodirajo ob obeh straneh reke Tigris v smeri proti Bagdadu. Listi pišejo, da bo prišlo med Kut-el Amaro in Bagdadom do bitke, v kateri se odloči usoda Bagdada.

NOVO NEMŠKO VOJNO POSOJILLO.

Nemško novo vojno posojilo mora prinesiti 15 milijard. Tako bodo znašali vsi nemški vojni dolgovi 79 milijard.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Učiteljsko osebje svetoivanske šole, 16 K; šolska mladina slovenske mestne ljudske šole v Rojanu nabrala v mesecu januarju, 22 K 38 vin.; otroški vrtec v Trstu, 10 K; Julij, Milan in Milena Mazelle ter Mila in Dragica Vajevečevi v Gradacu, 20 K 18 vin.; prireditel otroškega vrta v Sv. Križu pri Trstu, 550 K; prireditel šolske mladine na ljudski šoli istotam, 400 K; učiteljski zbor ljudske šole v Rojanu, 10 K; Pavla Bergantova, šolska voditeljica v Spitaliču, 14 K 70 v.; šolska mladina pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, 5 K 66 vin.; Fr. Matejčič, c. kr. deželni šolski nadzornik v Trstu, 10 K; Ema Čampova, c. kr. učiteljica v Trstu, 10 K; skupaj 1068 K 92 vin.

V zadnji številki izkazanih 236,962 K 78 v. Danes izkazanih 1.068 » 92 »

Doslej nabranih 238.031 K 70 v.

V. VOJNO POSOJILLO.

Po posredovanju učiteljstva se je podpisalo V. vojnega posojila v mariborskem šolskem okraju 2,326.050 K, v slov. bistriškem 2,068.600 K in v šentlenartskem okraju 528.500 K; skupaj 4,923.150 K.

V zadnji številki izkazanih 609.107 K Danes izkazanih 4.923.150 »

Skupaj V. vojno posojilo 5,532.257 K

SREDNJE ŠOLE.

Dr. Stanislav Benk, c. kr. ravnatelj v Idriji, 25 K; učiteljski zbor c. kr. višje realke v Idriji, 22 K 84 vin.; Maks Pleterščnik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani, 20 K; dr. Gregor Pečjak, gimnazijski profesor v Ljubljani, 20 K; Tomo Zupan, 20 K; c. kr. višja realka v Gorici, 64 K; učno osebje c. kr. učiteljskega v Ljubljani, 13 K 79 vin.; dr. Franc Perne, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani, 10 K; Janko Mlakar, profesor v Ljubljani, 2 K; skupaj 197 K 63 vin.

Doslej izkazanih 46.152 K 33 v. Danes izkazanih 197 » 63 »

Skupaj 46.349 K 96 v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«: Za »Rdeči križ« itd. 238.031 K 70 v. III. vojno posojilo 278.848 » 69 » IV. vojno posojilo 2.759.338 » — » V. vojno posojilo 5.532.257 » — » Srednje šole 46.349 » 96 »

Končna vsota 8,854.825 K 35 v.

samostojna simfonična točka, ko bi imel le nekoliko drugačen konec. Pozdrave »Krasna si bistra hči planin« je skladatelj položil v usta zboru, ki »Sočo« vsakokrat drugače, a vedno navdušeno pozdravlja. Ljubek je prvi sopranski solo »Tvoj tek je živ in je legak«, tudi tenorjev solo »Rad gledam ti v valove bodre« ne zaostaja za njim. Nekoliko prekratki so pač obe vlogi, tako da solistom ni bilo mogoče bogve kaj iz njih napraviti. G. prof. Lovšetova in g. Kovač sta jih lepo pela. Zlasti prva ima nežen glasek kot škranček, škoda da ga je proti dirigentovi volji večkrat grdo zatemnil orkester. Sledi alt solo: »Ti meni si predraga znanca« v ljubeznivem tonu pisan odstavek, ki je dal priliko solistinji gdč. Jelici Sadarjevi, da je pokazala svoj pastozni alt in tudi njegove vrline. V Hubadovi šoli je gdč. Sadarjeva izredno napredovala in obeta postati ljubljena altistka. Z njeno izgovarjavo vokala a pa se nisem mogel sprijazniti. — Po altovem solu pride do besede zopet zbor v fugiranem stavku »A ko pridereš na ravnine«, nakar poje bas občuteni, v jugoslovanskem tonu komponirani solo s krasnimi mesti: »Ogromna solza se mi s diš, a še kot solza krasna«. Ta del je name globoko učinkoval in ne motim se, če trdim, da je eden najlepših v vsi kantati. — Nato zopet Sočo pristrčno pozdravlja najprej ženski, potem ves

zbor in neha z ostro disonanco. Bojni signali in silen zbor, slika vojno. Sattnerju se je velikanski hrup posrečil, dasi ga (podobno kot v Oljki nevihto) nekoliko prehitro konča. Poki pušk, strojnih pušk in kanonov grme med zborom, ki je onomatopoeično razsekan pri besedah »Tod sekla, bridka bodo jekla«. Bas solo »Takrat se spomni bistra Soča« je odlična plod Sattnerjeve muze. Gradacije pri besedah »Tačas pridrvi vse na dan« so sila efektne. Zadnja zborova naloga: »Ne stiskaj v meje se bregov« je hvaležna, če bi bila bolj raztegnjena, morda fugirana, bi učinkovala grandioznejše in zmagonosnejše. Orkestrova mirna poigra pesmi: »s habsburškim bo tronom vedno sreča trdna Avstrije« konča kantato. Pri prvem koncertu je name delo napravilo nekoliko medel vtis. Niti zbor, niti orkester, niti solisti se niso mogli popolnoma uživati iz vzroka, ker ni bilo mogoče imeti več skupnih skušenj in delo tako vzorno nastudirati kot je to pri g. koncertnem vodji Hubadu stara navada. Pri drugem in zlasti pri tretjem koncertu je pa marsikak pomislek padel. Uvidel sem, da ima »Soča« več občutenih mest, iz katerih žari toplota in seva ljubezen do rodne grude, ki jo sedaj poji kri v potokih. Živi tempi, ki jih je vzel g. dirigent pri zadnjem izvajanju, so zborom pomagali do zmage, podžgali so poslušalce in napravili primerno mnogo večji užitek kot na

prvem koncertu. Na Matičin zbor smo Slovenci lahko ponosni še sedaj, ko ima mnogo odličnih pevcev v strelskem jatku in jih nadomestuje naraščaj, v kate-rega pa lahko stavimo mnogo nad za bodočnost!

Poleg »Soče« sta bili na vzporedju še dve zborovski točki s spremljevanjem orkestra, dr. A. Schwabova »K anglicca« kot koncesija sladkih melodij nava-jenim ušesom in času primerna Premrlova »Kranjska zopet z Avstrijo«, ki se skromno reprezentira pa je prav prijetna skladbica z narodno pobarvanim bariton solom, ki bi vsakemu zboru delal ast. Vse basovske in baritonsko partijo je pel g. Križaj in sicer tako, da si lepše misliti ne moremo. V njem imamo Slovenci solista, ki bi nam ga drugi narodi lahko zavidali. Naj nam še dolgo ostane ohranjen! Naj ne hodi delj kot do Zagreba!

Domobranskemu orkestru iz Zagreba je poverjeno mu delo šlo gladko izpod rok. Nastopil je pa tudi samostojno v doslej neznanega hrvatskega skladatelja Handa »Svečani hrvatski uverturi« pod vodstvom svojega izbornega kapelnika g. Ivana Muhviča. Uvertura, zložena iz hrvatskih narodnih pesmi, bujno orkestrirana je ugajala posebno na koncu, kjer skladatelj po Smetanovem načinu parafrazira motiv himne »Lepa naša domovina«. Občinstvu je izredno ugajala.

Napredno učiteljstvo in boj proti alkoholizmu.

Cenjeni »Učiteljski Tovariš« je prinesel poročilo o konferenci, ki smo jo imeli v gg. deželni in nekaterimi okrajnimi šolskimi nadzorniki v zadevi pouka o alkoholizmu po šolah. Toda opremil je to poročilo s komentarjem, ki je to poročilo, oziroma njegov vpliv jako oslabil. »Tovariš« je zoper dresuro učencev in zlasti zoper to, da bi se delalo vse oficielno, od zgoraj dol; delo zoper alkoholizem med učenci naj bo svobodna stvar za to vnetega učiteljstva, in otroci naj se nikar ne dresirajo za abstinence, nikar ne vpisujejo v kako »zlato« ali kakršnokoli knjigo, marveč naj se le poučujejo in navajajo k treznosti.

In še neki novinec pianist se nam je predstavil: g. Dragotin Simon, rodом Slovenec, po stanu sodnik, sedaj v vojaški suknji. Obvlada svoj instrument popolnoma in je pokazal hvalevredno tehniko. Lisztovo »Tarantela Napoli« je prednašal na drugem večeru prav odlično. Vsakokrat je koncert zaključil A. Dvorak v 149 psalm, mogočno delo bogate invencije, ki tako izvajano kot ga je izvajala Glasbena Matica mora doseči popolnen efekt. Vsi štirje koncerti so bili do zadnjega sedeža razprodani in stavi, če bi Matica dala še peti koncert, da bi doživela zopet polno Unionsko dvorano. Naj to zanimanje občinstva in navdušenje na koncertih vzame Glasbena Matica in predvsem neumorni g. koncertni vodja Matej Hubad, ki je imel s koncerti dela in truda, ki ga ne more vsakdo razumeti, kot priznanje za odlične uspehe in umetniški užitek! P. Hugolinu Sattnerju pa naj bo laborov venec, ki ga je prejel že na prvem koncertu, dokaz hvaležnosti za njegovo kulturno delo. On je edini izmed slovenskih skladateljev, ki nam ustvarja večja koncertna dela. Pri izvajanjih kantate »Soči« je gotovo sam spoznal libe in bo delo tako predelal kot je storil z oratorijem »Assumptio« in njegova zasluga bo, če stopimo Slovenci z izvirnimi deli na kak koncertni oder v tujini.

Zorko Prelovec.

Sklenil sem, ko sem to čital, takoj odgovoriti, a ker sem na vse strani tako zaposlen, sem prišel šele danes do tega, da odgovarjam.

Meni je mnogo na tem ležeče, da bi bilo cenjeno učiteljstvo, zbrano okoli »Učiteljskega Tovariša«, zavzeto za protialkoholno misel in delo. Zato je na vsak način potrebno, da se sporazumemo, in mislim, da ni nemogoče, da bi se sporazumeli.

Tudi jaz sem te misli, da naj bi se učiteljstvo predvsem svobodno in dobrovoljno zavzelo in odločilo za to delo. Zato sem delal na to, da se je osnovala »Učiteljska protialkoholna zveza« (ne sicer kot društvo, ampak kot oddelek protialkoholne zveze »Sveta vojska«). Imeli smo potem zbere in sestanke te »podzveze«, h katerim smo vabili učiteljstvo brez razlike. In deželni odbor je na našo prošnjo nakazal in razdelil vsem učiteljem knjižico »Učitelj v boju proti alkoholu«. Jaz sem skušal še posebej stopiti v stik z gg. učitelji, člani »avstrijske jugoslovanske učiteljske Zaveze«, ki so se posebno zanimali za protialkoholno vprašanje. Posebej sem še prosil najvnetejšega med njimi, g. nadučitelja Rud. Horvata, naj piše o naši stvari v »Učiteljskem Tovarišu«, kar je nekaterikrat tudi storil.

Uspeh tega prizadevanja — oprostite — pa ni bil tak, kakor bi bilo želeli. Ne glede na politiško barvo učiteljstva se je en del učiteljstva za protialkoholno delo zanimal in ga pospeševal, drugi pa ne. Najlepše in najboljši bi bilo kajpada, ko bi se vse učiteljstvo svobodno iz lastnega prepričanja odločilo za intenzivno delo, za treznost. A to je ideal — nedosegljiv. Vzemimo ljudi, kakor so; vsaj je med drugimi stanovi, recimo še posebej med duhovniki, ista. Če je tako neobligatno delo prepuščeno samo dobri volji posameznikov, ne bo nikdar povsod enakomerno izvršeno. Potrebno pa je, da se dela za treznost povsod. Ni je občine na Slovenskem, kjer — četudi ni notoričnih pijancev — bi se ne pilo preveč.

Tako enakomerno delo pa je mogoče doseči samo tedaj, ako se započne — no, recimo naravnost — »od zgoraj dol«. Pa tudi ni umljivo, zakaj bi se to ne smelo storiti. Če se od šolske oblasti zaukazuje pouk o naravoslovju, pouk o škodljivih živalih in rastlinah, zakaj naj bi bil izvzet pouk v škodljivosti alkohola, — kateri pouk je praktično mnogo važnejši, kakor marsikaj drugega, kar se otroci morajo učiti. In če je ta pouk v naprednih državah, n. pr. v Švici, na Angleškem, v Ameriki po šolah obligaten, gotovo ne bo poniževalno za nas, če se pri nas tudi obligatno vpelje.

Obligaten predpis takega pouka je pa tudi zaradi tega upravičen, ker se le na ta način more doseči nekaj kolikor toliko enotnega. Po moji misli to ni niti poniževalno niti pretrdo, ako dobi učitelj neke norme, po katerih naj se ta pouk vrši. Marsikaj učitelj bo tega še vesel, da dobi neko navodilo, ker vsi ljudje nismo veleumni, da bi vselej sami od sebe začeli ravno najboljšo metodo. Posebno ker ta predpis ne bo nikdar tako pedantično natančen, da bi ne puščal učitelju še vedno mnogo svobode.

To kar se tiče učiteljstva samega.

Dovolite pa tudi besedo o tem, kar se tiče načina, kako naj se otroci navažajo k zdržnosti.

Jaz poznam velikansko važnost vzgoje ter jo, kjer mi je prilika, poudarjam z besedo in pismom; pedagog po poklicu pa nisem in se teoretiško ne utegnem mnogo pečati z vzgojeslovjem; vem le bolj to, kar mi zdrava pamet pove. Pamet in skušnja — tudi skušnja na lastni osebi — mi pa povesta, da ni dobro, če se prosti volji človekovi preveč prepušča, če se mora človek šele v vsakem posameznem slučaju boriti med dobrim ali slabim. Kdor to zahteva, ta človeške narave ne pozna. Dobro je marveč, da se človek privaja — in to zlasti mlad — da se slabega konstantno varuje, in dobro, da ravno tako konstantno in z lahkoto vrši, da mu dobre navade preidejo v meso in kri. Taka dobra navada je tudi abstinenca. In menim, da je vredno vsa dovoljena sredstva porabiti, da se otroci uživajo v to navado, živeti brez alkohola. Kakšna sredstva hoče kdo v ta namen uporabljati, to je bolj ali manj pripuščeno vsakemu posebej. Mislim, da to ne more biti nepedagogičsko, da se otroci za abstinenco prigrase in vpisujejo ter tudi vzpodbujajo, da bodo dani besedi zvesti in nadzorujejo, če so zvesti. »Zlata knjiga«, v katero se vpišejo vztrajni abstinentje, ni moja misel ampak g. Horvata, in sem jo le od njega akceptiral. Da se utegnemo pri tem vtihotapiti tudi kake zlorabe, je mogoče. Da take zlorabe kolikor mogoče prepreči, to mora biti ravno skrb pedagoga. Zaradi kake morebitne zlorabe ne sme zavreči cele stvari. Če pa hoče in more učitelj isti namen na kak drug način doseči, nima nikdo nič proti temu. Kdo zna boljše pot, svobodna mu, ubere naj jo! Samo da se res zgodi!

Še eno besedo o politiki! Abstinenca, delo za treznost sploh, je nepolitiška stvar. V velikem politiškem šundru, ki je bil pri nas pred vojno in nam še vedno šumi po ušesih, je pa mogoče, da se tudi take strogo nestranske reči kakor je abstinenca, utegnemo presojeti s politiškega stališča. A to morejo le majhni duhovi. Može širokega obzorja in plemenitega srca tega ne bodo storili. Marsikje po svetu so svobodomiselnici v boju proti alkoholizmu daleko pred katoličani. Če je pa slučajno pri nas misel o protialkoholnem delu izšla od duhovnikov, to ne bo nobenega resničnega rodoljuba zadrževalo od tega eminentno rodoljubnega in kulturnega dela. Jaz nisem bil v tem oziru nikoli ozkosrčen in sem z veseljem pozdravil vsakega sodelavca, bodi politiške barve katerekoli. Sploh sem bil vedno sovražnik tiste omejenosti, združene navadno s surovostjo, ki je na vse pretege hvalila vsako stvar, izišlo iz lastne stranke, četudi ni bila najboljša, v nič devalo pa vsako delo iz krogov nasprotne stranke, če je bilo še tako dobro. Pa če smo bili dozdaj tako omejeni, vojna nas bo vsaj kaj zmordila! Gospod urednik »Učit. Tovariša« pozna v tem oziru moje nazore, ki sva jih izmenjala kmalu na začetku vojne, ko sva zadelo skupaj na vlaku. Stranke bodo seveda vedno ostale. Toda če zdaj v teh usodnih časih ne opustimo tega dosežanega nagnusnega medsebojnega pobijanja, potem se nikar ne čudimo, če nas bo vzel zlomek!

Zanašajoč se torej na razsodnost in rodoljubnost naprednega učiteljstva, se obračam do vseh cenjenih čitateljev »Učiteljskega Tovariša« z nujno prošnjo, naj se oprimejo z vsem srcem tega veli-

kega narodno-vzgojnega dela. Posebej bi še prosil cenjeno uredništvo »Tovariša«, naj odpre poseben predal — četudi ne ravno v vsaki številki — temu važnemu vprašanju, kakor sem isto zaprosil »Slovenskega učitelja«. Plemenita tekma na tem polju bo dobri stvari, mladini in narodu, le v korist.

In še posebej se obračam do izvenkranjskega slovenskega učiteljstva z lepo prošnjo, naj tudi krepko poprime za to delo. Do šolskih oblasti drugih pokrajin nima naša slovenska »Sveta vojska« nobenega vpliva, in zato se učiteljstvu ni bati kakega predpisa ali ukaza od zgoraj, da naj v tej smeri kaj dela — vsaj vsled našega vpliva ne. In vendar je med omejnimi Slovenci in Hrvati delo stremenja ravno tako potrebno kakor med Kranjci. Iz enega ozira še bolj, — namreč iz narodnega ozira. Kajti pitju vdano prebivalstvo ima mnogo manj odporne sile nasproti tujskemu navalu kakor trezno, gospodarsko in moralno močno. In vsote, ki gredo iz naše ožje domovine za alkohol med tujerodce, so tako ogromne, za našo narodno posest tako škodljive, da mora že samo to izzvati in pozvati vsakega pravega narodnjaka na odpor proti alkoholizmu. Želeti bi torej bilo, da bi se nekateri člani učiteljstva prav posebno zavzeli za protialkoholno idejo, dvignili njen prapor, stopili gibanju na čelo in vodili druge tovariše, podpoveljnike, v častnem boju proti ljudskemu sovražniku alkoholu.

Pozdravljeni, gospoda Tovariševci!

Janez Ev. Kalan,
predsednik »Svete vojske«.

Vojne draginjske doklade štajerskega učiteljstva za l. 1917.

Po neumornem prizadevanju se je posrečilo učiteljski organizaciji izposlovati pri deželnem odboru 50 do 140% višjo draginjsko doklado od lani. Deželni odbor štajerski je v svoji seji dne 7. februarja 1917 določil za učiteljsko osebje na javnih ljudskih in meščanskih šolah na Štajerskem za leto 1917 sledeče draginjske doklade:

V službi se nahajajoče učiteljske osebe dobijo in sicer:

1. Učiteljske osebe, usposobljene za učiteljstvo in oženjene (vštevši mobilizovane, k stanju moštva pripadajoče učitelje), dobijo, ako so brez otrok, 480 K, ako imajo 1 ali 2 otroke 540 K, 3 do 4 otroke 600 K in ako imajo več kakor 4 otroke 700 K.

2. Učitelji, usposobljeni za učiteljstvo, oženjeni in kot gažisti vpoklicani, dobijo, ako so brez otrok 240 K, z 1 ali 2 otrokoma 270 K, s 3 ali 4 otroki 300 K, in ako imajo več kakor 4 otroke, dobivajo 350 K draginjske doklade.

3. Učiteljske zakonske dvojice dobijo: Može (vštevši mobilizovane, k stanju moštva pripadajoče) brez otrok 240 K, z 1 ali 2 otrokoma 300 K, s 3 do 4 otroki 360 K in z več kot 4 otroki 460 K.

Žene pa dobijo ne glede na število otrok 240 K.

4. Od učiteljskih zakonskih dvojic dobijo, ako je bil mož vpoklican v vojske kot gažist, samo žene brez otrok 240 K,

z 1 ali 2 otrokoma 270 K in s 3 do 4 otroki 300 K.

5. Učiteljske osebe z učno usposobljenostjo in samskega stanu (izvzemši mobilizirane, pripadajoče k stanju gažistov in moštva) dobijo 260 K.

6. Učiteljske osebe, ki imajo zrelostni izpit (izvzemši so mob. učitelji pripadajoči k stanju gažistov in moštva) dobijo 240 K.

7. Učiteljice ročnih del dobijo: samske ali dvove z otroki 120 K, vdove brez otrok 60 K.

8. Pomožni učitelji, pomožne učiteljice in vrtnarice, ki dobivajo plačo iz deželnega šolskega zaklada, dobijo 120 K.

Pri nakazanju teh draginjskih doklad se je v obče ravnati po sledečih temeljnih načelih: Pri presojevanju stanovskih in družinskih razmer se določijo za podlago 1. januar 1917. Doklada je veljavna za leto 1917 za vse učiteljske osebe, ki jih plačuje deželni šolski zaklad. Spremembe med letom ne vplivajo na visokost draginjske doklade; izvzet je samo slučaj, ako kaka učiteljska oseba izstopi iz učiteljske službe. Učitelje-vdovce ali ločene, ako so brez nepreskrbljenih otrok, je smatrati, kakor če bi bili samskega stanu. Učitelji-vdovci ali ločeni učitelji z nepreskrbljenimi otroki se naj uvrstijo v primerno skupino oženjenih učiteljev.

Učiteljice - vdove brez pokojnine po umrlem možu, kakor tudi ločene učiteljice brez alimentacije (preskrbovalnine) je presojeti kakor oženjene učiteljice, učiteljice-vdove s pokojnino, oziroma ločene z alimentacijo, ravnatako kakor učiteljice, ki so poročene z neučitelji, je prištevati k samskim učnim osebam.

Za nepreskrbljene otroke je smatrati tiste, ki še niso izpolnili 20. leto svojega življenja in ako še tudi drugače niso preskrbljeni. Omožene hčerke je smatrati za preskrbljene. Otroci, ki so bili kaznovani zaradi kakega hudodelstva ali zaradi prestopkov, določenih v §§ 460, 463 in 464 kaz. zak., nimajo pravice do draginjske doklade. Ako otroci učiteljskih oseb obiskujejo srednje ali visoke šole, učiteljska, trgovske, obrtne, gospodarske ali druge višje šole z dobrim uspehom, ali pa ako so vsled trajne bolehalosti ali vsled hiranja nesposobni si kaj prislužiti, se sme za take otroke, ako so že dovršili 20. leto in še ne prekoračili 24. leto, prositi za draginjske doklade.

Draginjske doklade se bodo izplačevale v četrtnih obrokih in sicer 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra 1917. Draginjska doklada, ki bi se morala izplačati 1. januarja 1917, se naj izplača 1. marca 1917.

Remuneracija za pouk iz veronauka se morajo od 1. januarja 1917 začeti preračunati na podlagi četrte pačilne stopnje.

Potne odškodnine se od 1. januarja 1917 zvišajo za 50%.

Da se more posebej ozirati na podpore potrebno učiteljsko osebje na šolah III. plačilnega razreda, si deželni odbor pridržuje znesek 10.000 K.

Draginjske doklade za pred 1. majem 1914. vpok. učit. so določili: Za oženjene vpokojene učit. 200 K. Za vpokojene učiteljice in učiteljice samskega stanu, ki dobivajo do 2400 K letne pokojnine, 100 K, za samske vpokojene učiteljice ročnih del 100 K. Vpokojene učiteljice, ki so se omožile pozneje, ko so že stopile v pokoj, ni-

njegov zapuščen grob, le misli njegovega žalostnega očeta in matere, sestra in njegovih prijateljev romajo nanj. — Ljubil je Kranjc šumno družbo: kjer se je najglasneje pelo, kjer se je bohotilo veselje s svojim najbolj smehljajočim se licem, tam je bil on zraven. Zapel je z veselimi, zasmejal s smejočimi in zaigral na klavir, da so se razlili akordi v veselih valovih po sobi. Tak je bil v družbi, a če ga je hotel videti kdo drugačnega, je moral na njegov dom. Tam je sedel zamišljen pri knjigah ali pa pri stolu s čopičem in s paletto v roki. Da slikarstvo, to naj bi bilo njegovo polje! Oj, kolikokrat je sanjal o akademiji, dasi morda še sam ni verjel v svoje sanje! S kakšnim veseljem je čital življenjepise umetnikov, posebno pa slovenskih slikarjev! In res, če bi pregledali njegovo zapuščino, bi dobili razven kopicke slik in škie, tudi debel zvezek, kamor je zapisaval gradivo za zgodovino slovenskega slikarstva. — Nočem reči, da je izgubilo Slovenstvo z njim bogve kakega bodočega slikarja, ne! — ampak izgubili smo nekoga, ki nam je vsaj hotel nekaj podati. Živel je v idealih, do zadnjega izdihljaja uverjen, da ozdravi, in da se enkrat vendarle začne njegova solnčna pot sladkim ciljem nasproti. Težko je umiral, a sedaj mu je lahko. A. S.

Na pokopališču pod temnimi kostanji je tvoj grob, tam počiva tvoje truplo, tvoj duh pa bo živel med nami, ki smo te ljubili in spoštovali!

Spavaj mirno poleg svojega sinka!

H. S.

† Jožef Kranjc.

Malo časa je odkar je bil še med nami, vesel in zadovoljen, v kolikor je pač še mogoče v tem času, in zato nas je vse tembolj pretresla vest, ki je prišla s Štajerskega, da je umrl. Kakor obstane človek v grozi, brez čustva, brez misli, tako smo obstali za hip mi, ki smo ga poznali. Kot kamnat kip, ki ne izpremeni izraza, naj sije sonce ali naj lije dež, tisti grozni jesenski dež, polagoma pa se nas je jela oklepati bridkost s svojo bodičasto, jekleno pestjo. — Kdo na goriškem učiteljskišču ga ni poznal! Čeprav se je moral — kot revnih staršev sin — boriti poleg študij še za kruh — je vseeno vse prenašal z lahkoto, da, z veselostjo celo. Lani je izdelal maturo, in ko se je ravno pripravljal na svoj nov stan, takrat je moral k vojakom. Tam na Štajerskem je — šibak kot je bil — obolel in po mučni bolezni umrl. Tam na Štajerskem nekje je

in je bila ranjica v boleznih glavna opora. Brat pa je na bojišču; vešt o njeni bolezni je došla prepozno in ko je prišel, je našel samo njen grob.

Položili smo jo v grob. Marsikomu se je takrat zasolilo oko, saj je bila rajnka draga vsakemu, ki jo je poznal. S svojim tihim, lepim značajem si je pridobila ljubezen in spoštovanje. Gospod dekan dr. Lav. Gregorec se je ob grobu v lepih besedah poslovlil od rajnice, domače pevke, večina njene nekdanje učenke, pa so ji zapele žalostinko.

Umrla je mati, umrla je naša draga tovarišica. Marjan in Milan sta siroti, ni je več njune dobre mamice. Odšla sta na svoj novi dom v Celje k svojemu staremu očetu gosp. nadzorniku J. Zupaneku. Tam v daljni tujini pa bo žaloval mož, ki je izgubil najdražje bitje — dobro ženo.

Polni trpljenja so bili njeni zadnji trenotki, bolehal je že nad dve leti. Mirno je trpela in upala, da pridejo kmalu lepši časi, da se vrne njen mož, ki ga je tako željno pričakovala. Bala se je konca — težko je umreti v hrepenenju, ko veže človeka še sto in sto sil na življenje.

In zdaj počiva poleg svojega sinka Borisa. Na vseh mrtvih dan je okrasila zadnjikrat njegov grob, takrat pač ni slutila, da bo počivala že čez nekaj mesecev ob njegovi strani.

† Učiteljici Ani Zupanekovi roj. Poglajenovi v spomin.

Spremili smo k večnemu počitku našo drago tovarišico.

Umrla je 17. februarja 1917 v Novi cerkvi.

Rojena je bila 6. januarja leta 1880. v Št. Rupertu na Dolenjskem. Starše je izgubila že v nežni mladosti. Skrbel je za njo njen stric, polkovnik Josip Sattler, ki je bil osirotelim otrokom vse. V počitnicah je pohitela rajnka navadno k nje-mu na solnčni jug, v znameniti Dubrovnik. Učiteljske je dovršila leta 1901 v Ljubljani, kjer je pozneje tudi obiskovala tečaj za meščanske šole. Službovala je najprej v Loki pri Zidanem mostu, v Jurkloštru in Teharjih, nazadnje od leta 1905. pa v Novi cerkvi pri Celju, kjer se je tudi poročila leta 1910. Njen mož, učitelj Rudolf Zupanek je odšel že precej z začetku vojne na severno bojišče in je zdaj že dve leti v ruskem ujetništvu, zadnje leto v Taškentu, gub. Turkestan v Sred. Aziji. Rajnka je zapustila dva ljubezniva otroka; Marjan je izpolnil šesto leto, Milan tretje leto. Za njo žalujeta tudi brat in sestra, ki ji je lajšala zadnje dni življenja

majo pravice do draginjske doklade. Na posebne vloge vpokojenega učiteljstva za draginjske doklade se tudi letos ne bo oziralo. Učiteljske vdove z letno pokojnino do 800 K, dobe 120 K draginjske doklade, učiteljske vdove z letno pokojnino do 1000 K dobe 100 K drag. doklade, učiti. vdove s čez 100 K pokojnine dobe 80 K. Vzgojevalnina se zviša za 30% in pokojnine za sirote se zvišajo za 50%. Učiteljske vdove, ki so obenem aktivne učiteljice, dobijo draginjske doklade samo kot učiteljsko službo opravljajoče učiteljske osebe, ne pa kot učiteljske vdove. Draginjske doklade za vpokojeno učiteljsko osebo, za vdove in sirote se bodo izplačevale v dveh obrokih, in sicer dne 1. marca in 1. julija 1917. — Čeravno draginjska doklada ne odgovarja razmerju narasle draginje ter ima tudi načrt porazdelbe pomanjkljivosti, vendar smemo biti z uspehom zadovoljni. Vse kar imamo, dosegli smo potom organizacije. Upamo, da med slovenskim učiteljstvom ne bo več brezbriznežev, ki bi stali zunaj naših vrst ter uživali le sad našega truda, ampak pristopili bodo k organizaciji ter delali skupno z nami za napredek šole in učiteljstva. Ali bomo se mogoče zopet varali?

Srednješolske vesti.

RAJKO PERUŠEK †.

Na Dunaju je umrl dne 25. februarja 1917 gimnazijski profesor gosp. Rajko Perušek. Pokojnik je služboval v Sarajevu, v Novem mestu in v Ljubljani. Ni bil marljiv in vesten le v spolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti, delaven je bil tudi na literarnem polju, sotruden pri raznih znanstvenih in leposlovnih listih. Ko je Levec izdal pravopis, mu je bil Perušek hud nasprotnik. Stvarno in temeljito je zagovarjal svoje stališče in prepričanje. Bil je dosleden in neustrašen pristaš slovensko-hrvatskega edinstva in nasprotnik jezikovnega provincializma. Mnogo let je bil predsednik »Pisateljskega podpornega društva«. Zbal se je vojne in zapustil domovino ter se preselil na Dunaj, odkoder bi se bil po sklepu miru zopet povrnil v domovino, a prehitela ga je smrt v tujini. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Letnina à 2 K za učiteljski konvikt so plačali: Marija Kavčičeva, c. kr. šol. ravnateljica; M. Lapajnetova, c. kr. učiteljica; M. Rupnikova, c. kr. učiteljica; vse v Idriji. Rudolf Horvat, nadučitelj; Bibka Bisailova, učiteljica; Olga Tomšičeva, učiteljica in Ana Dovganova, učiteljica; vsi v Trnovem na Notranjskem. Hvala!

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. V. izkaz prispevkov za »Učiteljski vojni podporni sklad« v mesecih prosinca in svečan 1917. 1. Okraj Laško: Dol, 3.60 K; Laško, 5.20 K; Sv. Lenart (Zin. Fabjan), 2 K; Trbovlje 8 K in 11 K; Trbovlje-Vode, 7.60 in 34 K (11 K namesto venca na grob umrlega brata, tovariša Roberta Plavšaka; 12 K namesto venca na grob umrlega brata tovarišice Ane Wessner); Turje 80 vin.; skupaj 71 K 80 vin.; 2. okraj Gornja Radgona: Sv. Jurij na Ščavnici, 8 K; 3. okraj Maribor: Sv. Marijeta na Pesnici, K 21.30; 4. okraj Ptuj: Ptujsko učiteljsko društvo, 76.50 K; 5. okraj Vransko: Polzela K 10.50; vsota tega izkaza K 118.10; prejšnjim izkazanim K 1411.69; skupaj K 1599.79. Letošnja draginjska doklada je uspeh naše organizacije. Spomnite se je, ko prejmete 1. in 2. obrok! Iskrena hvala pa vsem darovalcem, zlasti učiteljstvu trboveljskih šol (Trbovlje in Vode), katerih požrtvovalnost priporočamo v posnemo.

Kranjske vesti.

—r— **Važni odlok.** Ljudski učitelj na Kranjskem — ime je postranska stvar — se je bil poročil z ljudskošolsko učiteljico. Čez par let je prosila učiteljica zaradi bolehnosti za vpokojitev, bila vpokojena in se ji je priznala pokojnina po določilih pokojninskega zakona za Kranjsko. Pred dvema letoma je umrla učiteljica gospa soproga in zapustila 3 mladoletne, nepreskrbljene otroke. Učitelj prosi kot oče in varuh za konkretno pokojnino in vzgojninu za svoje otroke, ki jim gre po materi, vpokojeni učiteljici. C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je priznal otrokom v za-

konu zajamčeno vzgojninu po materi, a **deželni odbor je odrekel prispevek iz deželnih sredstev.** Taki sučaji se pripete večkrat. Da vedo tovariši v sličnih slučajih nastopiti pravi pot, podamo dotični odlok c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko v celoti. — Über Ansuchen des Lehrers N. N. um Erziehungsbeiträge für die ehelichen Kinder seiner am ... verstorbenen Gattin, findet der k. k. Landeschulrat auf Grund der §§ 66, 72 und 74 des Gesetzes vom 30. Juni 1900, Nr. 17, L. G. B., den ehelichen Kindern der N. N. und zwar: — tu so navedeni z imeni vsi 3 otroci z rojstnimi datumi (prip. ured.) — eine Konkretal Pension in der Höhe der Hälfte der Witwenpension, welche der Mutter N. N. gebührt hätte, also im Betrage jährlicher 400 K und überdies eine Zulage zur obigen Konkretal Pension im Betrage jährlicher 80 K, zahlbar vom ... angefangen und zwar die Konkretal Pension jährlicher 400 K bis einschließlich ... 19... die Zulage jährlicher 80 K bis einschließlich ... 19... , eventuell bis zum Zeitpunkt einer früheren Versorgung eines der obgenannten Kinder zuzuerkennen. Dagegen steht sowohl dem Lehrer N. N., als auch dem kranischen Landesauschusse die Berufung an das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht offen, die binnen der nicht erstreckbaren Frist von 14 Tagen, gerechnet vom Tage nach Zustellung beim k. k. Landeschulrate einzubringen wäre. Diese Entscheidung beruht auf der Erwägung, daß N. N., der ein Dienst kommen von X K jährlich bezieht, bei der jetzt herrschenden Teuerung seine Kinder zu erhalten nicht im Stande ist, und daß die innerwähnten unversorgten Kinder der N. N. daher gemäß § 66 al. 2, leg. cit. einen Anspruch auf Versorgung haben, und zwar gemäß § 74, leg. cit. auf eine Konkretal Pension in Betrage der Hälfte der Witwenpension, auf welche die Lehrerin N. N. Anspruch hätte, d. i. 400 K jährlich und außerdem bei Zutreffen der Voraussetzung des § 74, al. 2 leg. cit. auch eine Zulage zur Konkretal Pension jährlicher 80 K die Summe der normalmäßigen Erziehungsbeiträge, d. i. für jedes Kind 160 K, zusammen 480 K beträgt, daher dieser Mehrbetrag per 80 K jährlich auf die Dauer des Zutreffens der gesetzlichen Voraussetzungen den Kindern gebührt. Die rüßsigmachung der Konkretal Pension und der Zulage wird erfolgen, sobald diese Entscheidung in Rechtskraft erwachsen ist. Hinevon wird itd. — (Pripominjamo le še, da se tovariš N. N., ki je iskal le svojo pravico, ni pritožil, priziva pa tudi deželni odbor ni vložil.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Zaradi boleznij je dobila dopust Neža Bregar-Droll, učiteljica v Zg. Šiški; nadomestovala jo bo učiteljska kandidatinja Ida Petričeva; začasni učitelj v Zalemlogu nad Železnikom Viktor Kregar je imenovan za začasnega učitelja - voditelja na enorazrednici v Dražgošah; v vojaško službo poklicanega nadučitelja Valentina Mikuža bo suplirala v Šmarju pri Ljubljani začasnega učiteljica Valentina Klovjarjeva; v vojaško službo poklicanega učitelja Valentina Clementa bo nadomestovala v Nevljah začasnega učiteljica Amalija Kredarjeva; vpoklicanega učitelja Frana Jurjeviča bo supliral v Iški vasi goriški nadučitelj iz Zalošč pri Dornbergu Fran Golja; za začasnega učitelja v Polomju je imenovan Fran Šešark; obolelo učiteljico Terezijo Furlanovo bo suplirala v Šmartnu pri Litiji absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Očakarjeva; šolsko vodstvo v Ambrusu je prevzela definitivna učiteljica Nežika Zadnikova, ker je nadučitelj Ciril Dequal poklican v vojaško službo; absolvirani učiteljski kandidat Karel Lischna je imenovan za začasnega učitelja na enorazrednici v Dragi; začasne učiteljice so imenovane: Marija Mavrinova v Dobrepoljah, Marija Hauptmanova v Zagarju in Marija Prezeljeva v Žazarju; Marija Jakilova pride za suplentinjo v Toplice pri Novem mestu.

—r— **Iz seje c. kr. mestnega šolskega sveta.** O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v torek, dne 20. februarja 1917, je došlo sledeče poročilo: Potem, ko otvori predsednik sejo in proglasi njeno sklepčnost, oglašajo zapisnikar iz predsedstva kurencije in po vse, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Odobrita se zapisnika predzadnje redne seje s 13. decembra 1916 in pa zadnje izredne seje z dne 29. decembra 1916. Pripoznajo se petletnice, in sicer: učiteljicami Mariji Cerarjevi in Serafini Hubadovi I. provizorna, učitelju Pavlu Gorjupju V. in učiteljici Leopoldini Kumpovi I. provizorna. Sklene se, več prošelj stalno nameščenih učiteljev za podaljšanje dopustov c. kr. deželnemu šolskemu svetu priporočiti v ugodno rešitev. Razpravlja se o prošnjah za remuneriranje začasnega pouka in se sklone predložiti primerne

nasvete. Razpravlja in sklepa se v dveh disciplinarnih slučajih. Prošnja neke otroške vrtnarice za definitivno nameščenje se odstopi občinskemu svetu v pristojno uradovanje. Nasveti zaradi slovesnega praznovanja nastopa vladanja cesarja Karla I. in presvetle cesarice Cite po šolah se predlože občinskemu svetu zaradi odobrenja in dovolitve potrebnega denarnega kredita in je o njih poročati tudi c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Nasvetom lokalnih konferenc radi izključitve nekaterih učencev in učenk v smislu §§ 82 in 85 dokončnega šolskega in učnega reda se pritrudi. Zajedno je pa vsem šolskim vodstvom naročiti, naj bodo pri vtemeljevanju takšnih nasvetov zelo temeljita in vestna, naj sploh v interesu stvari same jemljejo to zadevo s skrajno previdnostjo in natančnostjo ter stavijo takšne predloge v smislu predpisov ondi, kjer je zares sila. Potem, ko se pojasni še nekaj internih zadev vzgojnega in ekonomskega značaja, zaključijo predsednik sejo.

—r— **Tovariš Karel Gruden,** šol. voditelj v Radovici pri Metliki je bil odlikovan za svoje vzorno službovanje s srebrnim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetinje. In tako je stopil zopet tovariš v vrste odlikovanega slovenskega učiteljstva. Čestitamo!

—r— **Ustanova za slepce.** Pri ustanovi baron Karla Flödnigga za slepce je z začetkom šolskega leta 1917/18 podeliti dve do štiri mesta. Ustanove se uživajo v odgojilnici za slepce v Lincu, v kateri se šolski pouk prične sredi septembra t. l. Pravice do teh ustanovnih mest imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, slepi otroci obojega spola, posebno sirote, ki so zdravi in zmožni za uk ter so najmanj 7, tode ne več kot 14 let stari. Prošnje za podelitev teh ustanovnih mest je vložiti pri dotičnem okrajnem glavarstvu, oziroma pri mestnem magistratu ljubljanskem do 1. maja t. l. Prošnjam je priložiti rojstni (krstni) in domovinski list, izpričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in zdravnikovo izpričevalo o zdravju in zmožnosti za izobrazbo dotičnega prosilca. — C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

Štajerske vesti.

—š— **Na c. kr. moškem učiteljskem v Mariboru** je razpisano mesto glavnega učitelja za matematiko in fiziko. Prošnje se morajo vlagati do 31. marca potom deželnega šolskega sveta. Naslovljene morajo biti na naučno ministrstvo. Zahteva se tudi znanje slovenščine.

—š— **† Ana Zupanekova.** Dne 17. februarja t. l. je umrla po daljšem bolehanju v Novi cerkvi pri Celju tamošnja učiteljica, gospa Ana Zupanekova, roj. Pogljajenova, v 37. letu svoje dobe. Rajna je bila soproga tovariša Rudolfa Zupaneka, ki se nahaja že drugo leto v ruskem ujetništvu. Ostavila je dva dečka. Ana Zupanekova je bila zavedna slovenska učiteljica. Lahka ji rodna zemlja!

—š— **Mal poboljšek.** Štajerski deželni odbor je naklonil ljudskošolskemu učiteljstvu, uvažajoč sedanjo izvanredno draginjo, za leto 1917 vojno doklado, ki je precej izdatnejša od one leta 1916. Zopet učinek organizacijskega dela vsega štajerskega učiteljstva. Sodrugi, zavedajte se tega dejstva! V slogi je moč.

—š— **Trd bodi neizprosen!** Štajerska deželna učiteljska organizacija je storila pri vladi vsemožno, da izposluje učiteljstvu to, kar državno uradništvo že vživa, namreč, da se tudi njemu spregleda vse davke in pristojbine v dobi od decembra 1916 pa do decembra 1917. Prav tako!

—š— **Učiteljski veteran.** Najstarejši še aktivni učitelj na Štajerskem je nadučitelj Josip Stark v Weizbergu. Mož je 15. februarja t. l. že prekoračil 80. leto svoje starosti, a še danes čil in zdrav opravlja delo v šoli, pa tudi kot izboren organist v cerkvi. Mož pač ne bode imel kmalu kje sovrstnika!

—š— **V šotorišču Lebring** se nahaja tudi več slovenskih učiteljev - vojakov. Spominjajo se prav živo Dantejevega »Pekla«. Lasciate ogni speranza...

—š— **V ruskem ujetništvu** se nahajata tovariša Josip Velnar, učitelj v Cezanjevcih in Makso Varl, učitelj v Jarenini; v italijanskem ujetništvu pa je od 22. marca 1915 tovariš Franjo Šegula, nadučitelj v Št. Lenartu nad Laškim trgov.

—š— **Odlikovanja.** Učitelj v Pišecah, tovariš Ferd. Kokot, poročnik, je dobil srebrno hrab. kolajno II. reda; učitelj pri Sv. Martinu na Pohorju, tovariš Ožbald Mejak, praporščak, je istotako odlikovan; učitelj pri Sv. Ivanu pri Spodnjem Dravogradu, tovariš, Jos. Šerbec, poročnik, je dobil Signum laudis.

—š— **Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem.** Učiteljski zbor obeh ljudskih šol Trbovlje-Vode je daroval znesek 11 K za Učiteljski vojni podporni sklad namesto venca na grob umrle matere, tovarišice gospe Marije Omerzove. Enak znesek in v isti namen je darovalo učiteljstvo obeh šol v Trbovljah namesto venca na grob prijatelja Franca Plavšaka, brata tovariša Roberta Plavšaka. Iskrena hvala!

—š— **Pod vodstvom učiteljstva pri Sv. Lenartu** pri Veliki Nedelji je nabrala šolska mladina 34 K za ponesrečence v Brežicah in 5 K 60 vin. za »Rdeči križ«. Požrtvovalni mladini najiskrenejša zahvala! — Za šolsko vodstvo: Antonija Rebolj, zač. šolska voditeljica.

—š— **Vojne kuhinje za šolsko decu** so ustanovili v Gradcu. Razven kosila dobivajo otroci v šoli tudi zajutrek.

—š— **Slovenska šola za slovenske štajerske vojne invalide.** V Celju se že marljivo vrše priprave za ustanovitev šole za slovenske invalide. Invalidi bodo dobivali v šoli vso oskrb in se pripravljali za razne poklice. Zglašati se je takoj treba za vzprejem.

Goriške vesti.

—g— **Tovariš Matija Lavrenčič,** nadučitelj v Št. Petru pri Gorici, sedaj na Viču pri Ljubljani, je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. Čestitamo!

Istrske vesti.

—i— **Tovariš Anton Gregoretič,** sedaj okrajni šolski poročevalec v zasedenem ozemlju kraljevine srbske v Vučitrnu, je bil glasom poveljca c. in kr. gubernije v Belgradu od 5. II. 1917, št. 15, Präs. št. 1286, od E. V. K., odlikovan z železnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje v praznanje izvrstnega službovanja v vojni. Iskreno čestitamo vrlemu tovarišu na zasluženem odlikovanju!

Iz Prage.

Češki deželni šolski svet je naročil okrajnim šolskim svetom, naj zbero za finančno ravnateljstvo podatke o stroških za vzdrževanje ljudskih in meščanskih šol. »Reichenberger - Zeitung« sklepa iz tega, da se vlada resno peča z vprašanjem o poddržavljenju ljudskega in meščanskega šolstva. Temu nasproti je pa »Union« mnenja, da zbira vlada podatke o stroških za ljudske in meščanske šole zato, da izve za samoobdavčenje občin in okrajev. Po našem mnenju ima »Union« prav. V Avstriji se že dolgo vrsto let jako neradi pečajo s šolskimi vprašanji posebno z onimi, ki bi bili v korist šolstvu in v dobrobit učiteljstvu.

Splošni vestnik.

C. arjeva slika. »Vojno botrstvo«, ki deluje pod zaščito Nj. Vel. cesarice Cite, je založilo in prodaja umetniško in tehniško jako dobro uspešno sliko cesarja Karla. Slika, ki jo je napravil slikar Tom von Dreger, kaže cesarja v maršalski uniformi ter je zlasti vladarjev obraz potretiran v vsej svoji sveži naravnosti. Cesarica sama je pohvalila sliko kot jako dobro. Dosedaj so izdane tri reprodukcije Dregerjevega portreta. Prva v sijajnem barvotisku stane v formatu 58 × 57 K 25.—, druga je izvedena v barvotisku ter stane v formatu 53 × 68 K 7.50, tretja »ljudska reprodukcija« je izvedena v štirih barvah ter stane le K 2.40. — Čisti dobiček od prodaje teh cesarjevih slik je namenjen vojnemu botrstvu. Slike najtopleje priporočamo. Naročajo se: Kriegspatenschaft, Bildervertrieb, Wien, VII., Stiffigasse 27.

Patriotični prazniki. Dne 27. aprila je god Nj. Veličanstva cesarice in kraljice Cite, dne 9. maja (roj. 1892) pa rojstni dan. Dne 17. avgusta je rojstni dan (roj. 1887) Nj. Veličanstva cesarja in kralja Karla, dne 4. novembra pa godovni dan. Nastop vladanja se bo praznoval vsako leto dne 21. novembra.

Slovesne črne maše v spomin smrti pokojnega cesarja Franca Jožefa I. Po naznanilu prvega najvišjega dvornika Nj. c. in kr. Apostolskega Veličanstva se imajo po Najvišjem ukazu slovesne črne maše v spomin smrti Njegovega c. in kr. Apostolskega Veličanstva pokojnega cesarja Franca Josipa I. vršiti na običajni način dne 20. in 21. novembra vsakega leta; veljati ima tedaj od sedaj naprej 20. november (predvečer dneva smrti) kot novi dvorni veliki praznik. Zajedno se je odredilo, da prenehajo slovesne črne maše v spomin smrti pokojnega cesarja Fer-

dinanda I., vsled česar odpade v bodoče tudi dotični dvorni veliki praznik, to je 28. junij.

Naš tovariš Engelbert Gangl, c. kr. učitelj na opuščeni pravpravnici c. kr. državne realke v Idriji, je pridelen v službovanje pripravnici za srednje šole na Proseku.

Glasbena Matica. Čisti dohodek zadnjih štirih dobrodelnih koncertov je znašal 4600 K. Dohodek cerkvenega koncerta v znesku 1600 K pripade »soškemu skladu« c. in kr. 5. armade; dohodki treh »Sočinih« koncertov v znesku 3000 K pa se izročijo našim goriškim beguncem. Doslej je Glasbena Matica izvršila 16 dobrodelnih koncertov tekom vojne. Njih čisti dohodki, izročeni plemenitim domoljubnim namenom vojne oskrbe, znašajo doslej 13 tisoč 856 kron.

Usposobljenostne preizkušnje za občesne ljudske in meščanske šole v pomladanskem terminu 1917 se prično na c. kr. učiteljsku v Ljubljani v petek, dne 13. aprila ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenosti preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 4. aprila v rokah izpraševalne komisije.

Regulacija učiteljskih plač. Vsled iniciative deželnega glavarja bo dobilo učitelstvo v kratkem ugodne plače potom regulacije, ki je sedaj v delu. To pa, žal, ne bo na Kranjskem, ampak na Zgornjem Avstrijskem.

Avdijske pri cesarju. Njegovo Veličanstvo je odredilo, da za časa trajanja vojne ne bo več dovoljevalo avdijske v svrhu predstavljanja ali za zahvale za podeljena odlikovanja in imenovanja. — Avdijske pri vladarju ostanejo omejene le na sprejeme službenega značaja. Eventualne zahvale bo sporočala vladarju kabinetna pisarna.

Vzdrževalnina za svoje v vojske poklicanih zvišana. Vlada namerava v najkrajšem času zvišati vzdrževalnino poprečno za 20 odstotkov. Meseca januarja t. l. je bilo izplačanih 170.000.000 K vzdrževalnine. Od začetka vojske do meseca februarja 1917 je bilo izplačane vzdrževalnine čez tri milijarde kron. Če se vzdrževalnina zviša za 20 odstotkov, znaša ta povešek na leto 340 milijonov kron.

Zopet en korak k nemškemu državnemu jeziku. Trgovinsko ministrstvo je bilo zaskrbljeno vsem nemškimi trgovskim zbornicam, da se morajo pri dopisovanju s centralnimi uradi posluževati nemščine kot uradnega jezika teh uradov. Praška, plzenjska in budjejevska trgovska zbornica so se pritožile proti temu ukazu na državno sodišče. Dne 22. februarja se je vršila javna razprava. Senatu je predsedoval dr. Grabmayr, poročevalec je bil dr. Pattai, zastopnik trgovskega ministrstva dr. Löwenfeld-Rus, pritožbo sta zastopala dr. Hotowetz in dr. Schauer. Zastopnik pritožbe dr. Schauer je izvajal, da je dr. Spitzmüller ravno v času vojne, ko bi moralo veljati načelo »Quia non movere« odpravil desetletja staro prakso. Navedel je dalje mnogo naredb upravnega sodišča, iz katerih izhaja, da imajo trgovske zbornice legitimacijo do pritožbe v jezikovnih vprašanjih, dočim jim trgovinsko ministrstvo zdaj odreka legitimacijo za pritožbo drž. zakonov. Če bi smelo ministrstvo naročati trgovskim zbornicam, v katerem jeziku morajo poročati, potem bi jim smelo tudi ukazovati, kako morajo stvarno poročati. Vladni zastopnik ni navedel ne enega zakona, ki določa izključno veljavo nemščine v državnih uradih. Ukaz dr. Spitzmüllerja je prvi korak za uvedbo državne nemščine. Nemške stranke kličejo že dolgo po njej, a tudi nemški politiki so spoznali, da se nemški državni jezik ne da uvesti s kakim ministrskim ukazom, nego le potom zakona. Dne 26. februarja t. l. je državno sodišče razglasilo razsodbo. **Pritožba se zavrne.** V utemeljevanju je rečeno: Formelni ugovori so brez pomena. V meritornem oziru je poudariti, da je odločba v tem slučaju odvisna od vprašanja, če je v členu 19. drž. osnovnega zakona utemeljena ustavna pravica zbornice, občeovati s centralnimi mesti v jeziku, ki ga sama izvoli in če je opravičeno se pritožiti proti naročilu trgovskega ministrstva. Državno sodišče je od svojega obstanka opetovano odločilo, da državni in avtonomni organi iz člena 19. drž. osn. zakona ne morejo izvajati pravice do pritožbe proti odločbam njim predpostavljanih oblasti glede službenega poslovanja.

Katoliški kongres v Curihu. V sredi meseca februarja se je zbralo v Curihu nekaj katoliških poslancev in veljakov iz Nemčije, Avstrije, Švice in iz nekaterih drugih nevtralnih držav. Slovence je zastopal deželni glavar kranjski dr. Ivan Šušteršič, Madžare pa bivši žid, poslanec baron Filip Orosdy. Posvetovali so se o

zadevah, ki so skupne vsem katoličanom. Sestanka v Curihu so se udeležili tudi nekateri voditelji krščanske socialne stranke v Avstriji, ki so pa doma združeni z liberalnim nemškim »Nationalverbandom« v svrhu zatiranja in na stenopritiskanja slovanskih narodov v Avstriji. Tem zastopnikom je posvetila mariborska »Straža« v 17. št. z dne 26. februarja 1917 članek »Katoliška solidarnost«, kjer jim po pravici predbaciva, da so zapustili svoje krščansko stališče in opustili katoliško misel združivši se z nemškimi nacionalci. »Ti možje,« pravi »Straža«, »so v švicarskem mestu motrili katoliško solidarnost iz evropske perspektive. Če jim je kaj do tega, da sklepi, ki so jih storili, ali katerim so pritrldili, ne ostanejo samo na švicarskem mednarodnem papirju, temveč se o pravem času udeležijo, jih morajo predvsem postaviti pod avstrijsko perspektivo. Kar naj velja za narode v Evropi, ki so ločeni po državnih mejah, se mora najprvo oživotvoriti med narodi, ki jih spaja ista državna vez. Ne vemo, ali so ti možje, vrnivši se iz Švice, nemške zahteve, ki so jih krščanski socialci v zvezi z nemškimi nacionalci predložili vladi, premotri z vidika katoliške solidarnosti. Če so, so morali na prvi pogled spoznati, kako neskladne so te zahteve z duhom katoliške solidarnosti. Nič ni krščanskemu duhu bolj tujega, kakor kratenje pravic enega naroda v dobiček društva ali cele vrste ljudstev, da se poviša samo eno privilegirano ljudstvo. Pred Bogom so vsi narodi enakopravni. To je krščansko načelo. To načelo so zapustili krščanski socialci, ko so se pridružili nemškonalnemu programu, ki zahteva spremembo avstrijske ustave, odpravo § 19 osnovnih zakonov, nemški državni jezik itd. S tem so krščanski socialci zapustili svojo tradicijo iz sloveče dobe prvih let krščanske socialne stranke, pustili vnemar katoliška načela o krščanski pravičnosti in enakopravnosti in se vdinili pohlepnosti nemškega Nationalverbanda.« Tako »Straža«. Vsakdo mora priznati, kako huda a resnična so ta predbacivanja. Zato nam ne gre v glavo, kako je mogoče stopati v stik s tako breznačelno stranko?!

Razgled.

— **Deželni šolski svet za Šlezijo** je odredil, da se vpelje v vseh srednjih šolah v Bielici poljščina kot obvezni predmet.

— **Nemška šola v Belgradu.** V Belgradu so otvorili s 1. marcem javno tri-razredno nemško ljudsko šolo, namenjeno srbskim otrokom. Za avstro-ogrsko otroke obstoja že vojaška nemška šola.

— **Za trgovske šole** se potegujejo Hrvatje v Dalmaciji. Nemci imajo 8 trgovskih akademij, Čehi 6, Poljaki 2, Italijani 3, Hrvatje pa niti ene trgovske šole. Profesor Guič je v »Smotri« obširno razložil potrebo trgovskih šol za Dalmacijo.

— **Kaznovani filozofi.** Privatni docent na vseučilišču v Bonnu dr. Nerwey je imel pred kratkim pred samimi akademiki predavanje o krščanskih verskih naukih. Klerikalni listi so ga zaradi tega predavanja ostro prijemale, sedaj pa javlja »Kölnische Volkszeitung«, da je vojaška oblast zahtevala odstranitev tega učitelja in da ga je poslala kot priprostega vojaka na zapadno fronto.

— **Kako si mislijo Angleži razdelitev Avstrije.** Prejšnji dunajski dopisnik londonskih »Times« — Steed — je v januarski »Edinburgh Review«, kakor poroča »Reichspost«, Avstrijo razdelil tako-le: Zahodno Galicijo dobi Poljska, Rusija pa vzhodno rusinsko Galicijo in severno-vzhodno Ogrsko, kjer so tudi Rusini. — Češka, Moravska in severnozahodna slovaška Ogrska bodi samostojna ali vsaj avtonomna država, morda v zvezi s Poljsko. Sedmograško in rumunske ogrske in bukovinske kraje dobi Rumunija. Jugoslovanske dežele naj se združijo s Srbijo. Madžari obdržijo ogrsko nižino in jih je treba osvoboditi njihove plemiške oligarhije. Italijane naj dobi Italija. Avstrijski Nemci pa naj se, če hočejo, s Habsburžani zvežejo z Nemčijo. Steed pravi, da pa je več pomislekov proti temu programu. Sicer je padel ozir na starega cesarja, toda rimsko katoličanstvo hoče biti zastopano z vladarjem prve vrste. Tudi bi bilo ugovarjati, da se Nemčija poveča, toda ta bi izgubila Poznanjsko, Alzacijo, morda tudi Šlezvik in pa politično-vojaški upliv na obstanek Avstrije. Nemški Avstrijci bi bili celo protitež proti Prusom, ki bi v zveznem svetu imeli manj besede. Zato je uničenje Avstrije del bistvenega vojnega cilja: uničenje pruskega militarizma. Entente ne sme zadržati nobena simpatija do »ljubkih Avstrijcev« pred uničenjem dvojne monarhije, da zavaru-

jejo Evropo. Jugoslovanska država mora obsegati Srbijo, Črnogoro, Bosno, Hercegovino, Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, in slovanske dele Istre, Kranjske in Stajerske. Samo tako je mogoče Nemčiji zapreti pot na vzhod. Cerkevno vprašanje je treba skrbno premisliti, ker so katoličani boje ovir od strani pravoslavni. V interesu narodnostnega načela se mora Italija odpovedati na predalekosežno »strategično« mejo, ker bi sicer to smeli zahtevati tudi Nemčija in Belgija. Meja ima obsegati Trst, zahodno polovico Istre s Puljem in istrske otoke. Gleda dalmatinskih Italijanov pa bi se morali spozumeti Italija in jugoslovanska država v smislu Bosellijske izjave in članka belgrajskega profesorja Markoviča v ženevski »La Serbie«. Kakor se vidi, ta Anglež ni preveč naklonjen niti Avstriji niti — Italiji.

— **Skupni urad za prehrano.** Na cesarjevo iniciativo je bil ustanovljen poseben odbor za prehrano kot organ za orientiranje in posredovanje v zadevah prehrane med vojaškimi in civilnimi oblastmi. Odbor je pod neposredno dispozicijo cesarja, ima svoj sedež na Dunaju in so v njem zastopniki vseh centralnih mest, ki imajo opraviti s prehrano. Načelnik odboru je generalni major Otakar pl. Landwehr. Odbor je začel poslovati dne 5. marca.

— **Iz c. kr. urada za ljudsko prehrano.** Uradno nam javljajo: Ena najvažnejših odredb, ki jo je urad za ljudsko prehrano ukrenil v zadnjem času, je uvedba transportnih potrdil za aprovizijske predmete, ki jim gre prednost pri prevajanju. Po težkočah pri dovažanju krompirja vsled mrazu se je po tej poti iskala odpomoč. Ugodni sprejem te odredbe in splošno zahtevanje po taki prednosti dokazujeta, da je pravo pogodila. Žal, da prevelika gorečnost ljudi za prevajanje blaga često prepreča zaželjeni uspeh. — Tisti nagon ljudi, da raje kar hitro beže na najvišje mesto, zavaja mnoge, da se obrača direktno do urada za ljudsko prehrano radi gori omenjenega potrdila. Ne glede na to, da obilica s težko odgovornostjo spojenega dela tega urada dopušča le malo časa, za to se take prošnje kopirajo z vsakim dnevom za prevajanje krompirja na Dunaj. Urad za ljudsko prehrano pa more take prošnje pošiljati najprej podrejenim oblastim v nadaljnje izvajanje, kar pomenja nepotrebno in nezaželeno zavlačevanje. Po naredbah, ki so se izdale namestništvu na Dunaju, v Brnu, v Krakovem in Opavi, imajo rečena potrdila izdajati izključno le politične okrajne oblasti. Le na Češkem jih izdaja podružnica vojno žitnega prometnega urada. — Povsod pa je urad za ljudsko prehrano naložil političnim oblastim, naj pri izdajanju potrdil grede čim izdatneje na roko in naj se izogibljuje dolgih poizvedovanj.

Književnost.

»Slovan.« 1. zvezek petnajstega letnika »Slovana« je izšel. Spremembe v Hribarjevi tiskarni in težkoče, ki jih nalaga sedanja doba pri dobivanju klišejev, so povzročile zakasnitev. Zato pa je vtis, ki ga napravljajo prenovljeni »Slovan« zelo ugoden. Slikar Maksim Gaspari je poskrbel za ovitek s krasno risbo, ki govori: s trnjem je pomešan venec današnje slovenske literature. Fr. Golarjeva pesem »Jutro vstaja« je umotvor prve vrste. Koljcov, Kette in Murn bi jo mogli uvrstiti med najboljše svoje! Poezija pomladanskega jutra na polju že dolgo ni bila lepše naslikana. Fr. Milčinskega humoristična kmetiška povest »Gospodična Mici« najde pač same hvaležne čitatelje. Pisatelj zajema iz življenja in aktov toli spretno, da mu raste humoreska brez najmanjše prisiljenosti v široko razpredeno moderno socialno študijo. Dr. A. Žigon pričinja z »Bridko zgodbo iz Fran Levstikovega življenja«, novo velezanimivo poglavje: dobo Levstikovega politikanja in politične kritike. Iv. Cankarjevo »Blago iz Dunaja« in M. Pugljev »Naprej« sta črtici, stilistično duhoviti igrački bridkega zrna. Dr. Ivo Šorli pričinja psihološko novelo »Dogodek« iz načetega zakonskega življenja slovenskega profesorja, motrenega s stališča zveste in poštene služkinje Barbike, Fr. Govekar pa slika v »Volkodlaku« široko zasnovani noveli začetek zakonske tragedije med advokatom in njegovo ženo, dvema psihičnima kontrastoma iz naše družbe. Obe živahni noveli sta moderni, elegantno pisani sliki iz sodobnosti. Dr. Fran Ilesič objavlja v članku »S. Gregorčič in njegova učenka« nov prispevek k pesnikovi biografiji, dopise gospej Mar. Skrinjarjevi v Trstu. Ivan Albreht je priobčil nekaj kratkih, a resničnih, globokih ter po obliki dovršenih pesnitev. Tudi »Listek« je

raznovrsten in zanimiv. Zlasti dr. Žigonov člančič o Levstikovem delu za Prešerna leta 1870. obeta nova razkritja. V Govekarjevem simpatičnem nekrologu o Fr. Levcu je priobčena, doslej neznana slika iz dobe, ko je bil pokojnik urednik »Lj. Zvona«. Končno prinaša »Slovan« še dve umetniški prilogi — reprodukciji izvornih slik: S. Magoliča »Zimsko občutje na bojišču« ter M. Gasparija zares originalno in čisto narodno občuteno humorja polno sliko »Deseti brat«. »Slovan« stane na leto 12 K, na pol leta 6 K ter se naroča pri Drag. Hribarjevi tiskarni v Ljubljani. V prihodnje izideta 2. in 3. številka kot skupni zvezek z osmimi polami ter mnogimi slikami. Dandanes, ko je literarna slovenska produkcija omejena skoro izključno na »Lj. Zvon« in na »Slovana«, bi ne smelo biti narodne zavedne slovenske družine brez teh dveh naših mesečnikov. Priporočajmo ju! Naročajte ju! Podpirajte slovensko slovstvo! — Prva številka »Slovana« se je razposlala dose danjim in novim naročnikom. Da se do sedanja zamuda dohiti, izideta 2. in 3. številka v skupnem zvezku v drugi polovici tega meseca. Ta obširen zvezek bo obsegal obilo beletrije in bo imel sledeče umetniške priloge: Maksim Gaspari: Cvetna nedelja (butare) in Velika noč; Tratinik: Berači in J. Manes: Student. Prvi dve sliki bodeta v krasnem trobarvnem tisku, slednji dve v enobarvnem izvršeni. Prva štev. »Slovana« je pošla in ker se je oglašilo še mnogo novih naročnikov, izide še enkrat v ponatisu. Prosimo nujno vse, ki se še mislijo naročiti na »Slovana«, da se naj naroče takoj, da se določi število drugega natisa 1. številke. »Slovan« stane na leto 12 K, za pol leta 6 K. Upravništvo »Slovana« v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10./1.

»Ljubljanski Zvon« ima v svoji februarški številki sledečo vsebino: Anton Novačan: Oče Mrak. Fran Albreht: Sebi v album. Alojz Kraigher: Mlada ljubezen. Dr. Jož. Glonar: Govor ob desetletnici Gregorčičeve smrti. Ivan Cankar: »To so pa rože!« Ivan Cankar: Tisto vprašanje. Fran Albreht. Vrt blaženih. Anatole France: Novoletno darilo gospodični Douciniki. Oton Zupančič: Goriškim izgnancem. Ivan Albreht: Senca. Dr. Ivo Šorli: Iz prakse. V. B.: V Silvestrovi noči. Stanko Svetina: Moje pomladi. Dr. Franc Derganc: Henrik Bergson. Listek. Publikacija je Leonove družbe za leto 1916. Anton Debeljak: Dr. Mihael Opeka: Rimski verz. — Dr. Jož. A. Glonar: Meško Ksaver: Dve sliki. — Dr. Simon Dolar: Aleš Ušeničnik: Knjiga o življenju. — Fran Erjavec: Pedagoški letopis za leto 1915. XV. zvezek. — I. C.: Zastonjkarji. — Ker je prva številka »Lj. Zvona« pošla, se ponatisne. Novi naročniki, ki so naročino že plačali, prejmejo najprej drugo številko, prvo pa kakor hitro bo natis gotov. Ob enem naznanja uprava, da bo tretja številka posлана le še onim, ki so naročino poravnali.

»Popotnik«, pedagoški in znanstven list ima v 1. štev. XXXVIII. letnika to-le vsebino: 1. Citatelnje ob novem letu. 2. Regina Gobec: Moderna šola in učitelj. 3. I. Pobljšan: Stolica slovenskega jezika v Ljubljani. 4. Dr. Ivan Lah: Pater Hippolit in njegov »Orbis pictus«. (Dalje.) 5. Iz šolskega dela: Analiza šolskih spisovnic. — Matematično zemljepisje v ljudski šoli. (Dalje.) 6. Slovstvo: Slovenska šolska Matica v Ljubljani. — Ocene. — Književne novosti. 7. Razgled: Kultura. — Šolstvo. — To in ono.

Dr. Štebingerjev nekrolog pokojnega Franca Levca v »Carnioli« je izšel v posebni knjižici, ki obsega 21 strani in je okrašena z 2 slikama blagega pokojnika. Knjižica bo dobro došla vsakemu, ki se peča z našim slovstvom. Prav posebno jo priporočamo učiteljskim in srednješolski mladini sploh. Saj ne prinaša samo suhih podatkov iz Levčevega bogatega življenja, temveč nam podaja pregled naše najnovejše književnosti.

Carniola prinaša v letošnjem 4. zvezku, 18 strani obsežen, prav vestno sestavljen nekrolog dvornega svetnika Franca Levca, ki ga je častnemu članu »Muzejskega društva za Kranjsko« v spomin napisal prof. dr. J. Štebinger. Gospod prof. I. Grafenauer je pa napisal v isti številki nekrolog dvornega svetnika Frančiška Huba. — **Carniola** izhaja štirikrat na leto. Člani »Muzejskega društva« plačajo letnih 6 K in dobivajo »Carniolo« brezplačno. Šolam »Carniolo« prav toplo priporočamo.

»Slovenska abeceda za ženska ročna dela.« Knjižice so pošle in je izšla nova izdaja. Ker pa je mnogo dražji papir, delo in poštnina, zato je naravno, da bodo brošure dražje. Cena je 30 vin. Dobro je, da so knjižice sploh izšle, ker je samo ena oseba še v tiskarni, ki se razume na to delo. Prosim pa sl. šolska vodstva in

gdč. učiteljice, da sedaj pridno naročajo knjižice, in sicer direktno pri meni. Trgovinam moram dati nekaj popusta, kar pa v tej draginji skoraj ni mogoče. Trgovinam v komisijo ne morem dati, ker imam žalostne izkušnje. Srajca je životu bližja nego suknja. Prosim, da bi to upoštevali. Pošljite vsotico denarja s pošto nakaznico in zapišite pod svoj razločni naslov: abc. To zadostuje. Za poslani znesek pošljem knjižic kolikor mogoče in poštne prosto. — S spoštovanjem Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del, Ljubljana, Krojaška ulica 8.

Napredak naučno-pedagoška smotra. Izdaje Hrvatski pedagoško-književni zbor. Glavni urednik Stjepan Besariček. Surednici: Davorin Trstenjak i Josip Škavić. Svezek II., LVIII. tečaj ima ta-le sadržaj. Teorijska pedagogija: Davorin Trstenjak: Uzganjanje karaktera. Antun Dobrunić: Pučkoj školi pučka popijevka. — Praktična pedagogija: Antun Tunkl: Upotrebljavanje povjesnih izvora u obuci. Davorin Trstenjak: Samostalnost učenika. Danijel Katić: Dr. W. Lay o pravopisnoj obuci. Marin Katić: Črtice za proučavanje djetine duše. — Književna smotra: J. Š.: Izdanja »Hrv. pedagoškega književnoga zbora«. — Obzor po pedagoškem svijetu: A. T.: Obnovljenje međunarodne uzajemnosti. A. Tunkl: Židovske škole u kraljevini Poljskoj. — Manji članci i bilješke: Davorin Trstenjak: Sitna pedagogija. A. T.: Vijesti iz pedagoškega svijeta. F. Raušenberger: Pedagoški aforizmi. Po pravak.

Kulturni uzgajatelj. Naš vrli tovariš, jako plodovit pedagoški pisatelj Davorin Trstenjak, šolski ravnatelj v Zagrebu, je izdal pod zgornjim naslovom krasno knjigo, ki jo svojim čitateljem priporočamo kar najtopleje. Snov je bogata, jako mnogovrstna in tako lepo razvrstena, da jo bo vsakdo s pridom bral. Tudi jezik ne bo delal nobenemu Slovencu nikakršnih težav. — Dijeli se na ove glave: Predgovor, Uzgoj, Zadaci uzgoja, Granice uzgoja, Što uzgoj ne može, Značenje rada za kulturo, Stalnost rada, Posljedak rada, Iskustvo, Život, Nastava, Obrazovni ideali, Domaće ognjište, Religijski uzgoj, Znameniti ljudi, Ljudi jake volje, Žrve, Radnici na polju idealne kulture, Država, Vladar, Zakonodavstvo, Vlada, Sud, Škola, Majstori, Svjetski duh, Ideje, Ideali, Demokratski duh, Javno mnijenje, Udruženje, Saobraćaj, Slobodna Misao, Slobodno zidarstvo, Narodne svečanosti, Manifestacije, Štrajk, Umjetnost vodi u idealni život, Prevršivanje estetičke kulture, Narodna umjetnost, Narodne pjesme, Narodne poslovice, Lijepa knjiga, Kazalište, Spomenici, Muzeji, Zoološki i botanički vrtovi, Akademije, Čitaonice i knjižnice, Pjevačka društva, Sokolstvo, Izložbe, U-takmica, Javna predavanja i zabave, Enciklopedije, Štedionice, Utjecaj kulture na kulturo, Kozmopolitizam. Knjiga ima 8 araka velikoga formata, a stoji K 3.50. Sakupljačima dajem na 10 knjiga jednu besplatno. Uz veliku skupoću cijena je knjizi umjerena. Knjiga je lijepo opremljena, te preporučuje tiskaru gg. Boranića i Rožmanića. Čelo knjige resi lijepa slika. — Molim prijatelje narodne prosvjete, da mi izvole skupiti što više pretplatnika i novac mi unaprijed poslati. Poštarina iznosi 20 fil. — Napose molim braću učitelje i škole, da uzmu ovo djelo i za školske knjižnice. Knjiga je za svako-ga. Kod mene dobivaju se još ove knjige: Kulturna povjest, K 3.80 i Biblija u svijetlu istine i morala, K 2.60. — **Davorin Trstenjak**, Zagreb, Prilaz 22.

Knjige kupi nekdo sledeće: **Stritarjevi zbrani spisi**, vezani ali nevezani, tudi samo posamezni zvezki 1 do 3. — „Slovenska knjižnica“ štev. 20—21 (roman „Zaobljuba“). — **Dunajski Zvon** l. 1870. — Tudi razne druge stare knjige se kupijo. — Ponudbe s cenami naj se pošljejo za „Savan“-a na **uredništvo** „Učit. Tovariša“.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. v L. Tudi nam je prav dobro znana zahrbtnost in velika zlobnost tistega človeka in lahko bi posvetili z žarečo bakljo v njegovo poslovanje in delovanje. Seveda tudi vemo, zakaj se peča z drugimi stvarmi in ne s tem, kar je njegova dolžnost, a pisati ne moremo o tem, ker še ni prišel čas za to. Pride pa trenutek, ko se odpre svobodni besedi svobodna pot; o, takrat pa ne bomo molčali! Zato oprostite, prajtelj, da ne moremo sedaj objaviti tvojega zanimivega članka. — **K. J. v P.** Pišeš nam, da Ti sicer ugaja D....-ova kritika, toda v izrazilih naj bi bil nekoliko bolj izbirčen. Tudi mi smo za to, da se vsakdo izraža v lepih besedah, a tovarišu D....n smo dali kot priznanemu, strogemu toda nepristranskemu kritiku umotvorov naših umetnikov, ki je sam izboren, sicer ne akademičen vendar prav dober slikar, svobodno besedo. Tvoja beseda je mirna in stvarna, le škoda, da nam ne dovoliš, da bi jo objavili. — **S. K. v R.** Ne moremo! Storili smo že vse, kar je bilo mogoče, pa brez uspeha. — **F. L. v C.** Stvarni sestavek bi ne zagledal belega dne, pač bi zapustil za seboj belo sled.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Širite naš list!

— **Pridobivajte mu novih naročnikov! — Poravnajte staro in obnovite novo naročnino!**

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. januarja 1916 **K 28.706-99**

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Veledenj. učiteljstvo opozarjamo na zbirko pesmi, ki so izšle v „Učiteljski tiskarni“. To je lepa Engelbert Ganglova knjiga

„Moje obzorje“

ki se dobiva po vseh knjigarnah, kakor tudi v „Učiteljski tiskarni“. Cena lično vezani knjigi je 3 K. Po pošti 20 h več.

Naj bi ne bilo učiteljice in ne učitelja, ki bi ne imel v svoji knjižnici te lepe knjige.

Ali ste že član društva „Jubilejska samopomoč“?

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pri pristopu v društvo se plača pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj, 2 K letnine, 1 K vpisnine, 30 h upravnine in 20 h poštne.

Letno se plačuje 30 h upravnine in 2 K za rezervni fond, ki je znašal koncem XII. upravne dobe 8052 K 99 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnštvo takoj zakonittem dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov (sedaj 250). Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje predsednik **IVAN SCHMEIDEK**, učitelj v Krtini, p. Dob.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, v Ljubljani

r. z. z. o. j.

Čekovni račun štev. 12.366.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsacega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 4 1/2%. Obrestovanje se pričinja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsacih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesečnih rokov		rokov		rok	
A	v 12 in sicer	11	à 9	—	hr, 12. 4 K 73 h
B	" 18	" 17	" 6	" —	18. 3 " 56 "
C	" 24	" 23	" 4	" 50	24. 4 " — "
D	" 38	" 37	" 3	" —	38. — " 66 "
E	" 46	" 45	" 2	" 50	46. 1 " 81 "
F	" 60	" 59	" 2	" —	60. — " 70 "
G	" 70	" 69	" 1	" 75	70. 1 " 42 "
H	" 85	" 84	" 1	" 50	85. 1 " 26 "

Informacije pošilja zadruga vsakomur franko, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljave navedenih znamk se **ne odgovarja**.

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadrugi lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvzemši praznikov vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Francišškanska ulica štev. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštne tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: **K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“**.